

مطالعه ی ارتباط ویژگی های فردی و نشانه های بالینی بیماران با سرطان پستان

نسترن میرفرهادی^۱، دکتر عاطفه قنبری^۲، دکتر عباس رحیمی^۳

چکیده

زمینه و هدف: تشخیص به موقع، یک اصل مهم در سرطان است که درمان زود هنگام با انتظار بهبود نتایج را ممکن می سازد. هدف این مطالعه تعیین ارتباط ویژگی های فردی و نشانه های بالینی بیماران با سرطان پستان بود.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی تحلیلی به صورت مقطعی، تعداد ۲۳۲ بیمار زن با تشخیص قطعی سرطان پستان را که به بیمارستان رازی شهر رشت مراجعه کرده بودند، با استفاده از پرسشنامه محقق ساخت شامل اطلاعات دموگرافیک و نشانه های بالینی بررسی کرده است. داده های مربوط به نتایج ماموگرافی، سایز تومور و مرحله ی آسیب شناسی تومور از پرونده پزشکی بیماران استخراج گردید. تحلیل داده های جمع آوری شده توسط نرم افزار SPSS نسخه ۱۹ انجام شد و جهت توصیف داده ها از میانگین و انحراف معیار و جهت آمار استنباطی از آزمون Fisher در سطح معنی داری $p=0/05$ استفاده شد.

یافته ها: میانگین سنی واحدهای مورد پژوهش $49/80 \pm 10/27$ سال بود. ۴۴ نفر (۱۴٪) از بیماران سابقه ی انجام ماموگرافی منظم قبل از بیماری را داشتند. ۱۰۴ نفر (۴۴/۸٪) در اولین مراجعه به جراح مراجعه کرده بودند. ۱۳۶ نفر (۵۸٪) زنان در مرحله ۳ بیماری قرار داشتند. ۱۲۹ نفر (۶۰٪) بیماران در زمان تشخیص اندازه ی تومور بیشتر از ۵ سانتی متر و ۱۰۶ نفر (۴۶٪) درگیری غدد لنفاوی داشتند. بیماران با سرطان پیشرفته ی پستان به طور معنی داری سطح تحصیلات ($p=0/04$) و درآمد پایین تر ($p=0/01$) بودند.

نتیجه گیری: شناسایی عوامل فردی و بالینی مرتبط با سرطان پستان می تواند اطلاعات اساسی جهت تدوین برنامه های آموزش سلامت، غربالگری و ارائه راه کارهای مناسب جهت رفع موانع درمانی و مراقبتی فراهم آورد.

واژه های کلیدی: سرطان پستان، تظاهرات بالینی، ویژگی های فردی

دریافت مقاله : شهریور ۱۳۹۵

پذیرش مقاله : دی ۱۳۹۵

*نویسنده مسئول :

دکتر عاطفه قنبری؛

مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت

دانشگاه علوم پزشکی گیلان

Email :
at_ghanbari@gums.ac.ir

^۱ کارشناس ارشد آموزش پرستاری، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

^۲ دانشیار گروه پرستاری، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

^۳ استادیار گروه رادیولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران

مقدمه

۲۱٪ در مرحله ی پیشرفته ی بیماری، ۴۷/۵٪ درگیری غدد لنفاوی و ۶/۷۷٪ سابقه ی خانوادگی مثبت سرطان پستان را ذکر نمودند(۱۶). همچنین مطالعه رفت و عطری در سال ۱۳۸۹ در زنان مبتلا به سرطان پستان در تهران نشان داد که میانگین سنی بیماران ۴۹ سال بود. ۷۴/۵٪ بیماران در زمان تشخیص اندازه ی تومور بیشتر از ۲ سانتی متر و ۷۸/۳٪ بیماران در مرحله ۲ و بالاتر با درگیری حداقل یک گره غدد لنفاوی قرار داشتند. فاصله بیش از ۲/۵ ماه بین زمان شک به بیماری و زمان تشخیص قطعی وجود داشت(۱۵). نتایج مطالعه حریرچی و همکاران در سال ۲۰۰۵ در زنان مبتلا به سرطان پستان پیشرفته در تهران، نشان داد که در ۶۸٪ از بیماران زمان شک به بیماری و زمان تشخیص قطعی بیشتر از یک ماه بود و این تاخیر به طور قابل ملاحظه ای با سن بالاتر، تاهل، درآمد و تحصیلات پایین تر، زندگی در شهرهای کوچک و نداشتن سابقه از سرطان پستان ارتباط داشت(۱۶).

یکی از مهم ترین عواملی که می تواند بر مرگ و میر ناشی از سرطان در یک جمعیت تاثیر بگذارد، مرحله ای است که طی آن بیماری تشخیص داده می شود و مورد توجه پزشکی قرار می گیرد. در مطالعه ی Pineros و همکاران در کلمبیا و مطالعه Arndt و همکاران در آلمان رابطه ی قوی بین مرحله ی بیماری و زمان مراجعه ی بیماران مشاهده گردید(۱۷ و ۱۸)؛ به طوری که اکثر بیماران با تاخیر در مراجعه در مرحله ی پیشرفته ی بیماری مراجعه کرده بودند. توسعه ی راهبردهای جدید موثر بر شناخت سرطان پستان، مستلزم شناخت ویژگی های مرتبط با بیماران در مراحل اولیه بروز بیماری دارد. از این رو به دلیل شیوع رو به رشد سرطان پستان در منطقه، این پژوهش با هدف تعیین ارتباط ویژگی های فردی و نشانه های بالینی بیماران با بیماری سرطان پستان در شهرستان رشت، در استان گیلان انجام شد.

روش بررسی

این مطالعه از نوع توصیفی تحلیلی است که به صورت مقطعی از مهر ۱۳۸۹ تا خرداد ۱۳۹۱ انجام شد. شرکت کنندگان ۲۳۲ بیمار با تشخیص قطعی سرطان پستان تحت درمان در بیمارستان رازی شهرستان رشت، بودند. معیار ورود به مطالعه شامل این موارد بود: تشخیص قطعی سرطان در دو سال اخیر و تمایل به شرکت در تحقیق، اخذ رضایت آگاهانه از تمامی شرکت کنندگان قبل از شرکت در مطالعه. مصاحبه ها توسط یک فرد آموزش دیده در روزهای شنبه و دوشنبه از ساعت ۴ تا ۸ بعد از ظهر در زمان مراجعه ی بیماران به درمانگاه رادیوتراپی بیمارستان رازی

سرطان پستان، شایع ترین سرطان و دومین علت منجر به مرگ در زنان سراسر جهان می باشد(۱). هرسال بیش از یک میلیون زن در سرتاسر جهان با سرطان پستان تشخیص داده می شوند و ۵۰۲۰۰۰ نفر از آنان جان خود را از دست می دهند(۲)، در امریکا یک زن از هر هشت زن و در اروپا، یک زن از هر ده زن در طول زندگی به سرطان پستان مبتلا می شود(۳). افزایش میزان سرطان پستان در سال های اخیر، این بیماری را به عنوان رایج ترین بدخیمی در زنان ایرانی تبدیل نموده است و میزان بروز آن ۲۳/۱۶ مورد در هر صد هزار زن برآورد شده است(۴). میزان بروز سرطان بعد از ۳۰ سالگی به طور ناگهانی افزایش می یابد و تقریباً ۷۵ تا ۸۰٪ سرطان های پستان در زنان بالای ۵۰ سال تشخیص داده می شوند(۵). بیماران با مرحله ی پیشرفته ی بیماری و سن پایین تر(تقریباً ۱۰ سال) نسبت به سایر کشورهای غربی مراجعه می نمایند(۶ و ۷). بر طبق آمار معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، سرطان پستان سومین سرطان شایع در این استان، پس از سرطان های پوست و معده گزارش شده است(۸). برابر گزارش سازمان بهداشت جهانی اولین راه کنترل مرگ و میر ناشی از سرطان پستان، تشخیص و درمان اولیه بیماری است. کشف اولیه سرطان پستان همواره یک چالش مهم برای نظام سلامت همه کشورها است(۹). به دلیل فقدان یک برنامه آموزشی یا غربالگری منظم برای شناخت اولیه سرطان پستان در ایران، حدود ۷۰٪ از زنان در مراحل پیشرفته بیماری مراجعه می کنند(۱۰). تاخیر در تشخیص و درمان سرطان پستان مقوله ی مهمی است که می تواند باعث پیشرفت بیماری و نهایتاً افزایش مرگ و میر و کاهش میزان بقای بیماران شود(۱۱). هنگامی که تومور سرطانی کوچکتر است، درمان آن با جراحی های محافظه کارانه و حفظ پستان با موفقیت بیشتری همراه است(۱۲) و جراحان تمایل بیشتری به انجام جراحی محافظه کارانه دارند و در نهایت کیفیت زندگی بیماران بهتر خواهد بود(۱۳). براساس مطالعات انجام شده مرحله ی تفسیر علایم و تصمیم گیری در زنان مبتلا به سرطان پستان می تواند تحت تاثیر عوامل متعدد از قبیل سن، جنس، نژاد، وضعیت تاهل، تجربه قبلی با بیماران مبتلا به سرطان، طبقات اجتماعی اقتصادی، موقعیت جغرافیایی، روابط خانوادگی و وضعیت سلامتی قرار بگیرد(۱۴ و ۱۵). بررسی ویژگی های دموگرافیک و نشانه های بالینی بیماران مبتلا به سرطان پستان در مطالعه ملکی در سال ۱۳۸۹ در ارومیه نشان داد که اکثریت بیماران در محدوده سنی ۴۰ تا ۴۹ سال قرار داشتند.

داده شد. پس از جمع آوری نظرات و پیشنهادهای و انجام اصلاحات لازم پرسشنامه های نهایی تنظیم و اقدام به تبیین پایایی آن شد. جهت تعیین پایایی ابزار گردآوری داده ها از روش آزمون-آزمون مجدد استفاده شد. به این منظور پرسشنامه ها با فاصله دو هفته به ۳۰ نفر از نمونه ها داده شد ($t=0/91$). برای برآورد حجم نمونه با در نظر گرفتن $P=0/68$ (میزان تاخیر بیماران در مطالعه قبلی) و $d=0/06$ و سطح اطمینان ۹۵ درصد، حجم نمونه ۲۳۲ نفر برآورد شد. داده های جمع آوری شده وارد نرم افزار SPSS (نسخه ۱۹) گردید. جهت توصیف داده ها از (میانگین، میانه و انحراف معیار) و آزمون استنباطی (تست فیشر) در سطح معنی داری ($P \leq 0/05$) استفاده گردید. این پژوهش در کمیته اخلاق معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی گیلان تایید شد.

یافته ها

۲۳۲ بیمار زن با تشخیص قطعی سرطان مورد مطالعه قرار گرفتند. از ۲۳۲ بیمار در محدوده سنی ۲۷ تا ۸۶ سال حدود نیمی از بیماران در دامنه سنی بیشتر از ۵۰ سال قرار داشتند.

جهت کنترل توسط پزشک متخصص رادیوتراپی انجام گرفت. طول مدت هر مصاحبه به طور متوسط ۱۵-۲۰ دقیقه بود. جهت انجام این مطالعه از پرسشنامه ای محقق ساخت استفاده گردید. شرکت کنندگان به یک پرسشنامه دو بخشی شامل: بخش اول اطلاعات فردی اجتماعی (سن، محل سکونت، سطح تحصیلات، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال، متوسط درآمد ماهیانه، سن فرزندان، بیمه و بیمه تکمیلی)، بخش دوم اطلاعات بالینی (سابقه خانوادگی مشکلات پستان، نسبت فرد مبتلا در افراد با سابقه مثبت، سابقه بیماری مزمن، سابقه ی قبلی ماموگرافی، دفعات ماموگرافی، برنامه ی منظم مراجعه به پزشک، اولین علامت شک به توده، فاصله بین زمان تشخیص تا مراجعه به پزشک و اولین فرد مورد مراجعه ی بیمار) پاسخ می دادند. اطلاعات مربوط به سائز تومور، تعداد غدد لنفاوی خارج شده، تعداد غدد لنفاوی درگیر، وجود متاستاز و مرحله بیماری از پرونده پزشکی بیماران استخراج گردید. در این تحقیق جهت تعیین روایی ابزار با استفاده از روش اعتبار محتوا، پرسشنامه در اختیار ده تن از اعضای محترم هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت قرار

جدول ۱: ویژگی های فردی و بالینی بیماران با سرطان پستان

متغیر	تعداد	درصد
سن (سال)	کمتر از ۴۰	۳۱
	۴۰ تا ۵۰	۸۸
	بیشتر از ۵۰	۱۱۳
وضعیت اشتغال	شاغل	۴۴
	غیر شاغل	۱۸۸
متوسط درآمد ماهیانه	کمتر از ۵۰۰ هزار تومان	۱۲۰
	۵۰۰ هزار تومان تا ۷۵۰ هزار تومان	۸۵
	۷۵۰ هزار تومان تا یک میلیون تومان	۲۱
تعداد فرزندان	بدون فرزند	۱۹
	یک فرزند	۲۹
	۲ تا ۳ فرزند	۱۲۴
بیمه تکمیلی	بیشتر از ۳ فرزند	۶۰
	دارد	۹۱
نسبت فرد مبتلا در افراد با سابقه مثبت سرطان پستان	درجه اول	۳۱
	درجه دوم	۳۳
سابقه ابتلا به بیماری مزمن	دارد	۷۸
	دارد	۳۲
سابقه قبلی ماموگرافی		

۳/۵	۸	هر ۳ ماه یکبار	دفعات ماموگرافی
۱۵/۵	۳۶	هر ۶ ماه یکبار	
۱	۲	هر یک سال	
۸۰	۱۸۶	هیچکدام	
۲۲	۵۰	دارد	
۰	۰	هر ۳ ماه	برنامه منظم مراجعه به پزشک
۷	۱۶	هر ۶ ماه	
۱۹	۴۳	هر یک سال	
۷۴	۱۷۳	هیچکدام	
۶۸	۱۶۰	توده	
۲۰	۴۶	درد	دفعات مراجعه به پزشک
۱	۳	زخم	
۳	۶	ترشح	
۵	۱۱	عدم تقارن	
۲	۴	فرورفتگی پوست	
۱	۲	قرمزی	اولین علامت منجر به شک
۵۳	۱۲۳	دارد	
۴۷	۱۰۹	ندارد	
۴۵	۱۰۴	جراح	
۳۷	۸۶	متخصص زنان	
۳	۷	ماما	اولین فرد مورد مراجعه بیمار
۱۴/۵	۳۴	پزشک عمومی	
۰/۵	۱	بهورز	

بیشتر بیماران ۸۸ نفر (۳۸/۸٪) در گروه سنی ۴۵-۵۴ سال بودند. ۱۵۲ نفر (۶۵٪) ساکن شهر، ۸۶ نفر (۳۶٪) دارای سواد خواندن و نوشتن و ۱۹۸ نفر (۸۵٪) متاهل بودند. ۲۱۶ نفر (۹۳٪) زیر پوشش بیمه قرار داشتند. ۲۷/۶٪ سابقه خانوادگی سرطان پستان را ذکر نمودند. در ۲۱۱ موارد (۹۱٪) معاینه توسط خود بیمار

بیشتر بیماران ۸۸ نفر (۳۸/۸٪) در گروه سنی ۴۵-۵۴ سال بودند. ۱۵۲ نفر (۶۵٪) ساکن شهر، ۸۶ نفر (۳۶٪) دارای سواد خواندن و نوشتن و ۱۹۸ نفر (۸۵٪) متاهل بودند. ۲۱۶ نفر (۹۳٪) زیر پوشش بیمه قرار داشتند. ۲۷/۶٪ سابقه خانوادگی سرطان پستان را ذکر نمودند. در ۲۱۱ موارد (۹۱٪) معاینه توسط خود بیمار

جدول ۲: توزیع مرمله بندی سرطان در بیماران با سرطان پستان در زمان ظهور بیماری

متغیر	تعداد	درصد
سایز تومور	۳۴	۱۵
	۵۹	۲۵
	۱۳۹	۶۰
درگیری غدد لنفاوی	۱۰۶	۴۶
	۷	۳
متاستاز	۳۴	۱۴
نامعلوم	۱۹۱	۸۳

۷/۸	۱۸	۱
۵۸/۵	۱۳۶	۲
۳۳/۵	۷۸	۳

مرحله بیماری

وجود نداشت. در ۸۳٪ موارد وجود متاستاز نامعلوم بود. ۵۸٪ بیماران در زمان مراجعه در stage ۲ بیماری قرار داشتند.

۱۲۹ نفر (۶۰٪) در زمان تشخیص اندازه تومور بیشتر از ۵ سانتی متر داشتند (جدول ۲). در ۴۶٪ موارد درگیری غدد لنفاوی

جدول ۳: ارتباط ویژگی های فردی موثر بر تأخیر بیماران با سرطان پستان

آزمون فیشر P-value	بی تاخیر		با تاخیر		متغیرهای موثر بر تاخیر
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰/۰۰۹	۱۳/۸	۱۵	۲۸/۵	۳۵	بی سواد
	۳۸/۵	۴۲	۳۵/۸	۴۴	زیر دیپلم
	۳۸/۵	۴۲	۲۹/۲	۳۶	دیپلم
	۹/۲	۱۰	۶/۵	۸	دانشگاهی
۰/۰۰۶	۴۱/۳	۴۵	۶۱/۰	۷۵	۵۰۰ هزار <
	۳۹/۹	۴۷	۳۰/۹	۳۸	بین ۵۰۰-۷۵۰ هزار
	۹/۹	۱۴	۵/۷	۷	بین ۷۵۰-۱ میلیون
	۲/۸	۳	۲/۴	۳	<۱۰۰۰۰۰۰
۰/۰۱	۹۷/۲	۱۰۶	۸۹/۴	۱۱۰	دارد
	۲/۸	۳	۱۰/۶	۱۳	ندارد

۴۹/۴۹ سال گزارش شده بود. این میانگین سنی کمتر از اعدادی است که در کشورهای غربی گزارش شده است (۱۷ و ۱۸). پایین بودن سن سرطان در کشور ما را می توان به جوانتر بودن جمعیت کشور ما و تفاوت های نژادی مرتبط دانست.

در مطالعه ی حاضر اکثر بیماران کشف توده را اولین علامت شک به بیماری بیان نمودند. وجود توده به عنوان شایع ترین علامت سرطان پستان باید مورد توجه مستقیم بیمار به عنوان ابزار اولیه کشف سرطان پستان قرار بگیرد. ۱۹٪ از بیماران از برنامه ی منظم معاینه ی پستان برخوردار نبودند. تحقیقات قبلی صورت گرفته در ایران نیز نشان داد که میزان انجام خودآزمایی پستان در زنان ایرانی رضایت بخش نمی باشد؛ به طوری که در مطالعات طوافیان و همکاران (۱۹) و منتظری و همکاران (۲۰) و جروندی و همکاران (۲۱) به ترتیب تنها ۶٪، ۱۷٪ و ۶٪ زنان خودآزمایی پستان را به طور منظم انجام می دادند. این محققان پایین بودن وضعیت اقتصادی اجتماعی، سطح پایین تحصیلات و فقدان دانش در خصوص سرطان پستان و خودآزمایی پستان را، مهمترین دلایل عدم انجام خودآزمایی پستان برشمردند.

بررسی ارتباط ویژگی های فردی با زمان مراجعه بیماران با استفاده از آزمون فیشر نشان داد که بیماران با تاخیر در مراجعه به طور معنی داری با سطح تحصیلات (p=۰/۰۴) و درآمد پایین تر (p=۰/۰۱) ارتباط داشتند؛ همچنین ۶۹٪ افرادی که تاخیر در مراجعه داشتند بیمه تکمیلی نداشتند (p=۰/۰۰۷) (جدول ۳). بین سایر ویژگی های فردی (سن، محل سکونت، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال و تعداد فرزندان) و نشانه های بالینی با تاخیر بیماران در مراجعه، ارتباط آماری معنی داری مشاهده نگردید.

بحث

سرطان پستان شایع ترین نوع سرطان در زنان جهان است و میزان بروز این بیماری به سرعت در حال افزایش است. هدف این مطالعه تعیین ارتباط ویژگی های فردی و نشانه های بالینی در بیماران با سرطان پستان بود. نتایج نشان داد که میانگین و انحراف معیار سنی بیماران ۱۰/۲۷ ± ۴۹/۸۰ بود. در مطالعه رافت و عطری (۱۵) و ملکی (۱۶) به ترتیب در تهران و ارومیه نیز میانگین سنی بیماران در زمان ظهور بیماری به ترتیب ۱۰/۴۶ ± ۴۹/۳۸ و

مقایسه‌ی این ارقام با کشورهای توسعه یافته، تفاوت‌های آشکاری را نشان می‌دهد. به طوری که در ایالت متحده آمریکا ۷۵٪ زنان برنامه‌ی اصلاح شده‌ی منظم دارند (۲۲). همچنین اکثریت بیماران مورد مطالعه به ترتیب ۸۶٪ و ۷۸٪ از برنامه منظم ماموگرافی و مراجعه منظم به پزشک جهت معاینه پستان، برخوردار نبودند. با توجه به برخی از خصوصیات سرطان پستان از قبیل رشد آهسته، قابل تشخیص بودن در مراحل اولیه و موثر بودن درمان، آموزش عموم در مورد نیاز برای شناسایی زود هنگام سرطان پستان توسط غربالگری حائز اهمیت است (۱۶). مطالعات موجود نشان داد که مرگ و میر زنان شرکت کننده در غربالگری سرطان پستان تا میزان ۴۰٪ کاهش می‌یابد. علاوه بر این، غربالگری روش‌های برای ارزیابی خطر سرطان پستان با استفاده از مدل‌های ریاضی برای عموم وجود دارند، که می‌توان با استفاده از آنها احتمال بروز سرطان موضعی و مهاجم پستان را براساس عوامل مهم بالینی خطر زا برای چند سال آینده و همچنین مادام‌العمر تخمین زد (۲۳). بنابراین، خطوط راهنمای کشف اولیه سرطان پستان با تاکید بر انجام معاینه‌ی بالینی پزشک، انجام خودآزمایی ماهیانه و ماموگرافی سالیانه، طبق پروتکل باید در برنامه‌ی جامع کشوری قرار گیرد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بیماران زیر پوشش بیمه و بیمه تکمیلی از تاخیر قابل ملاحظه‌ی کمتری برخوردار بودند که این امر می‌تواند به دلیل تحت پوشش قرار گرفتن ویزیت و آزمایش‌های تشخیصی و درمانی توسط بیمه‌های سلامت باشد که تا حدی سبب تعدیل هزینه‌های سنگین متحمل از رویه‌های تشخیصی و درمانی در بیماران می‌گردد و شانس تشخیص به موقع سرطان پستان در این گروه را افزایش می‌دهد. نتایج حاضر مشابه نتیجه‌ی مطالعه‌ی Golshan و همکاران در کشور آمریکا می‌باشد (۲۴). بررسی اطلاعات مربوط به پرونده پزشکی بیماران نشان داد که ۱۳۹ نفر (۶۰٪) از بیماران در زمان تشخیص، تومور بالای ۵ سانتی متر و ۶۶٪ درگیری غدد لنفاوی داشتند که می‌توان نتیجه گرفت علایم بیماری زمانی توسط افراد تشخیص داده شد که تومور پیشرفت کرده و کاملاً قابل لمس می‌باشد. این مسئله ضرورت توجه به ارتقای سطح آگاهی افراد نسبت به بیماری، جدی گرفتن علایم و تسهیلات جهت انجام ماموگرافی هر سه سال یکبار در سن بالای ۴۰ سال را می‌رساند. این یافته همسو با نتایج مطالعات Pineros و همکاران در کشور کلمبیا (۱۷) و Huo و همکاران در کشور چین (۲۵) است که اکثریت بیماران در مراحل پیشرفته بیماری مراجعه کردند. علیرغم پیشرفت‌های تکنیکی در جراحی و شیمی‌درمانی و رادیوتراپی، میزان مرگ و میر ناشی از این بیماری برای حداقل ۳۰ سال ثابت

مانده است و دلیل اصلی آن مراجعه ۱/۳ درصدی زنان در مرحله پیشرفته جهت درمان می‌باشد. این درحالی است که پیش‌آگهی بهبودی سرطان پستان به طور مستقیم با مرحله‌ای که بیماری در آن تشخیص داده می‌شود، در ارتباط است. در مطالعه‌ی حاضر ۴۳٪ افراد با درآمد کمتر از ۵۰۰ هزار تومان در مرحله ۳ قرار داشتند. مطالعات مشابه نیز پایین بودن سطح تحصیلات و درآمد را از عوامل فردی موثر بر مراجعه بیماران در مرحله پیشرفته سرطان پستان گزارش نمودند (۱۷ و ۱۸). از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به انجام نمونه‌گیری از بیماران مراجعه کننده به بخش دولتی اشاره نمود.

نتیجه‌گیری

بر اساس آخرین بررسی‌ها میزان بروز سرطان پستان در زنان ایرانی در رتبه‌ی اول این گروه جنسی و بالاتر از موارد گزارش شده سرطان پوست می‌باشد. در همین راستا در سال‌های اخیر توجه گسترده‌ای در رسانه‌ها برای کمک به افزایش آگاهی مردم صورت گرفته است. با وجود این، هنوز برنامه‌های غربالگری سازمان یافته‌ای در خصوص سرطان پستان در ایران وجود ندارد. نتایج این مطالعه، لزوم توجه بیشتر به افزایش آگاهی زنان در خصوص علایم خطر ساز سرطان پستان و روش‌های غربالگری موثر از قبیل معاینه بالینی و ماموگرافی را نشان می‌دهد. با توجه به شیوع قابل ملاحظه‌ی سرطان در منطقه و مراجعه‌ی بیماران در مراحل پیشرفته‌ی بیماری، لزوم تنظیم و اجرای برنامه آموزشی مدون برای عموم جامعه و برقراری تسهیلات جهت انجام ماموگرافی هر ۳ سال یکبار در سن بالای ۴۰ سال ضروری به نظر می‌رسد. همچنین گسترش بیمه‌های سلامت که معاینات تشخیصی و درمانی را زیر پوشش می‌گیرد، می‌تواند تا حدی سبب تعدیل هزینه‌های سنگین احتمالی آزمایش‌های تشخیصی و فرآیند درمانی در بیماران گردند که به نوبه‌ی خود می‌تواند سبب کاهش میزان تاخیر در مراجعه‌ی بیماران گردد.

تشکر و قدردانی

تشکر صمیمانه‌ی خود را از کلیه بیماران و کارکنان مرکز آموزشی درمانی رازی به جهت کمک در جمع‌آوری اطلاعات ابراز می‌داریم. این مقاله برگرفته از طرح مصوب با شماره ۴۸۱ معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی گیلان است و توسط معاونت محترم این دانشگاه حمایت مالی شده که بدین وسیله قدردانی می‌شود.

1. Rastad H, Khanjani N & Kalantari BK. Causes of delay in seeking treatment in breast cancer patients in Iran: A qualitative content analysis study. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention* 2012; 13(9): 4511-5.
2. Montazeri A, Vahdaninia M, Harirchi I, Harirchi AM, Sajadian A, Khaleghi F, et al. Breast cancer in Iran: Need for greater women awareness of warning signs and effective screening methods. *Asia Pacific Family Medicine* 2008; 7(1): 1-7.
3. Pirasteh A, Khajavi Shojaie K, Kholdi N & Davati A. Stages of change and predicting of self efficacy construct in breast self examination behavior among women attending at Tehran health centers Iran, 2011. *The Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility* 2013; 16(70): 16-23[Article in Persian].
4. Adib M, Ganbari A, Pooralizadeh M & Kazennezhad E. The study of risk factors related to medical history, lifestyle and health behaviors in women with breast cancer. *Iranian Journal of Obstetrics Gynecology and Infertility* 2012; 15(22): 17-26[Article in Persian].
5. Ministry of Health and Medical Education. Iranian annual national cancer registration report 2005-2006. Available at: http://www.ssu.ac.ir/fileadmin/templates/fa/Moavenatha/Moavenat_behdasht/MB_mobarezebimariha/Upload_MB_Mobareze/cancer/1385/Iran_Cancer_report_1385.pdf. 2007.
6. Harirchi I, Ghaemmaghami F, Karbakhsh M, Moghimi R & Mazaherie H. Patient delay in women presenting with advanced breast cancer: An Iranian study. *Public Health* 2005; 119(10): 885-91.
7. Mousavi SM, Montazeri A, Mohagheghi MA, Mousavi Jarrahi A, Harirchi I, Najafi M, et al. Breast cancer in Iran: An epidemio-logical review. *The Breast Journal* 2007; 13(4): 383-91.
8. Monfared A, Pakseresht S, Ghanbari A & Atrkar Rashon Z. Health-related quality of life and its related factors among women with breast cancer. *Holistic Nursing and Midwifery Journal* 2013; 23(2): 52-62[Article in Persian].
9. Thomas E, Escandón S, Lamyian M, Ahmadi F, Setoode SM & Golkho S. Exploring Iranian women's perceptions regarding control and prevention of breast cancer. *The Qualitative Report* 2011; 16(5): 1214-29.
10. Harirchi I, Ebrahimi M, Zamani N, Jarvandi S & Montazeri A. Breast cancer in Iran: A review of 903 case records. *Public Health* 2000; 114(2): 143-5.
11. Burgess CC, Ramiraz AJ, Richards MA & Love SB. Who and with influences delayed presentation in breast cancer? *British Journal of Cancer* 1998; 77(8): 1343-8.
12. Montella M, Crispo A, D' Aiuto G, De Marco M, De Bellis G, Fabbrocini G & et al. Determinant factors for diagnostic delay in operable breast cancer patients. *European Journal Cancer Prevention* 2001; 10(1): 53-9.
13. Tjemslund L & Soreide J. Operable breast cancer patients with diagnostic delay: Oncological and emotional characterization. *European Journal of Surgical Oncology* 2004; 30(7): 721-7.
14. Unger-Saldana K & Infant-Castaneda CB. Breast cancer delay a grounded model of help-seeking behavior. *Social Science & Medicine* 2011; 72(7): 1096-104.
15. Raafat J & Atri M. Demographic characteristics and clinical tableau of 1500 cases of breast cancer in Iranian women. *Iranian Journal of Surgery* 2010; 18(2): 85-90[Article in Persian].
16. Maleki D. The demographic characteristics and clinical presentation of patients with breast cancer in Urmia, which screening program may be appropriate? *The Journal of Urmia University of Medical Sciences* 2010; 21(3): 273-7[Article in Persian].
17. Pineros M, Sanchez R, Cendales R, Perry F & Ocampo R. Patient delay among colombian women with breast cancer. *Salud Publica De Mexico* 2009; 51(5): 372-80.
18. Arndt V, Stumer T, Stegmaier C, Ziegler H, Dhom G & Brenner H. Patient delay and stage of diagnosis among breast cancer patients in Germany-a population based study. *British Journal of Cancer* 2002; 86(7): 1034-40.
19. Tavafian SS, Hasani L, Aghamolaei T, Zare S & Gregory D. Prediction of breast self-examination in a sample of Iranian women: An application of the Health Belief Model. *BMC Women's Health* 2009; 9(37): 1-7.

20. Montazeri A, Haji-Mahmoodi M & Jarvandi S. Breast self-examination: Do religious beliefs matter? A descriptive study. *Journal of Public Health Medicine* 2003; 25(2): 154-5.
21. Jarvandi S, Montazeri A, Harirchi I & Kazemnejad A. Beliefs and behaviors of Iranian teachers toward early detection of breast cancer and breast self-examination. *Public Health* 2002; 116(4): 245-9.
22. Tu SP, Reisch LM, Taplin SH, Kreuter W & Elmore JG. Breast self-examination: Self-reported frequency, quality and associated outcomes. *Journal of Cancer Education* 2006; 21(3): 175-81.
23. Seyednoori T, Zahmatkesh T, Malaei T, Akbari P, Haghi Z & Mohseni Azad P. Evaluation of breast cancer risk using the Gail model. *Iranian Journal of Breast Disease* 2009; 1(2): 53-7[Article in Persian].
24. Golshan M, Losk K, Kadish S, Lin NU, Hirshfield-Bartek J, Cutone L, et al. Understanding process-of-care delays in surgical treatment of breast cancer at a comprehensive cancer center. *Breast Cancer Research and Treatment* 2014; 148(1): 125-33.
25. Huo Q, Cai C, Zhang Y, Kong X, Jiang L, Ma T, et al. Delay in diagnosis and treatment of symptomatic breast cancer in China. *Annals of Surgical Oncology* 2015; 22(3): 883-8.

Study of Association between Personal Characteristics and Clinical Signs of Patients with Breast Cancer

Mirfarhadi Nastaran¹ (M.S.) - Ghanbari Atefeh² (Ph.D.) - Rahimi Abbas³ (Ph.D.)

1 Master of Science in Nursing Education, Social Determinants of Health Research Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

2 Associate Professor, Nursing Department, Social Determinants of Health Research Center, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

3 Assistant Professor, Radiology Department, School of Medicine, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

Abstract

Received: Aug 2016

Accepted: Dec 2016

Background and Aim: Early diagnosis is a tenet in oncology and enables early treatment with the expectation of improved outcome. The aim of this study was to determine the factors associated with personal characteristics and clinical signs in patients with breast cancer.

Materials and Methods: This research was a descriptive analytic that cross-sectionally assessed 232 patients with definite breast cancer diagnosis that referred to Razi hospital located in Rasht using a researcher designed questionnaire including demographic and clinical signs. Collected data (mammography, tumor size, pathological stage of tumor) were obtained from medical records of patients. Gathered data analysis was accomplished with SPSS V.19 and for description of data from average and standard deviation for inference statics fisher test with a P value of 0.05 were used.

Results: Mean age of subject was (49.80+10.27). 44 individuals (14%) had a precedent regular mammography before disease. Hundred and four (44.8%) in first appointment were referred to a general surgeon. Hundred and thirty six (58%) women were in stage III of the disease. Hundred and twenty nine (60%) patients had a tumor size more than 5 cm and 106 (46%) had a lymph node metastasis at the time of diagnosis. Patients referring with advanced stage of breast cancer had a low education (P=0.04) and income level (P=0.01).

Conclusion: Recognizing associated personal and clinical factors with early diagnosis can provide essential information for planning health education, screening and presenting appropriate solutions to overcome barriers to treatment and care in health system planning in this province.

Keywords: Breast Cancer, Clinical Signs, Personal Characteristics

* Corresponding Author:
Ghanbari A;
Email:
at_ghanbari@gums.ac.ir